

15 juni 2022

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Ad-opleidingen in een regionale context: Regional Associate Colleges – een idee

1 Inleiding

In de afgelopen maanden hebben we in een aantal bijeenkomsten onder de vlag van de Thema-reeks gekeken naar allerlei te vernieuwen en ook innovatieve trajecten binnen ons onderwijsstelsel. Daarbij kwam (uiteeraard) vaak de Ad-opleiding voorbij. De reden daarvoor was (en is) dat er eigenlijk nog nooit goed is nagegaan wat met de komst van de Ad allemaal anders kan en ook zal gaan worden. Een nieuwe opleiding invoeren in een systeem zonder naar de consequenties ervan te kijken, betekent het een keer tegen allerlei grenzen aanlopen. Of anders gezegd, het gaat dan om het missen van kansen om te komen met andere mogelijkheden voor het volgen van leerroutes, het flexibiliseren van trajecten alsmede het bieden van scholing aan werkenden en anderen die stap voor stap een niveau hoger willen komen.

Binnenkort zal een rapportje verschijnen met de meest interessante uitkomsten, conclusies en aanbevelingen op basis van die bijeenkomsten. Maar daarbij wordt tevens gebruik gemaakt van de zaken die op 1 juni jl. bij een fysieke studiedag in Amersfoort aan de orde kwamen en door de aanwezigen van commentaar werden voorzien. Voor deze nieuwsbrief pikken we alvast een interessante gedachte uit de pot met voorstellen, met betrekking tot het opzetten, verzorgen en actualiseren van Ad-opleidingen in specifieke regio's. Dat kan in samenspraak met de ROC's, en dit is te zien als een alternatief voor het formeel kunnen aanbieden van een Ad op een mbo-locatie.

Het is een idee, een voorstel, als de overheid toch aan de slag gaat met allerlei vernieuwingen binnen het onderwijsstelsel. Uiteraard kunt u met ons meedenken. Aanvullende gedachten zijn van harte welkom.

2 In het kort waarom het draait

In de WHW, dus de wet voor het hoger onderwijs, wordt de mogelijkheid geboden om als hogeschool een deel van een Ad-opleiding op een mbo-locatie aan te bieden. Tot een derde van het geheel kan zonder meer, tot 50% moet er door de overheid naar worden gekeken en vanaf 50% (minus de afstudeereenheden) vindt er een beoordeling plaats van de consequenties ervan voor de kwaliteit die zonder meer dient te worden gewaarborgd. In de praktijk blijkt dit concept niet echt goed toepasbaar te zijn, dus het betreffende artikel ligt eigenlijk te 'versloffen'.

Daarnaast zijn de zgn. Professional Associate Colleges in opkomst. Het gaat om vestigingen van hogescholen waarmee het aanbod van Ad-opleidingen (vrijwel geheel) gebundeld worden verzorgd. Dat gebeurt veelal in een regionale situatie waarbij het mbo nadrukkelijk een bijdrage kan leveren aan dit alles, maar het is en blijft een hbo-locatie. Echter, met de uitbreiding van het Ad-aanbod is niet elke hogeschool te porren voor het gebundeld vormgeven van de Ad-opleidingen, laat staan dat ze daarvoor een aparte vestiging voor in het leven roepen. De redenen kunnen verschillend zijn, maar diverse CvB's houden de Ad en de Bachelor liever als duo in het vizier.

Er is onlangs een convenant gesloten tussen de VH en de MBO Raad om samen te gaan werken aan het creëren van een situatie waarbij Ad's zo goed mogelijk verspreid over het land en dus in de regio's te volgen zijn. Daarbij is ook een gedachte dat het hbo gaat zorgen voor een aanbod met in ieder geval voor elke mbo-4-kwalificatie een Ad-vervolg, zeker aan te treffen in regio's alwaar het aantal mbo-studenten in zo'n niveau-4-opleiding relatief groot is. Daarmee kan de doorstroom mbo-hbo ook weer een boost krijgen.

Op basis van de studiedag is nu de gedachte om met dit alles in het achterhoofd een tussenvorm mogelijk te maken – met aan de overheid de vraag om daarnaar te gaan kijken. Het gaat, kort door de bocht gezegd, om het zoeken naar kansrijke combinaties mbo4-Ad in allerlei regio's en de hogescholen die daar te vinden zijn, het betreffende Ad-aanbod onder te brengen op een 'regionale Ad-locatie'. Het is daarmee formeel een gemeenschappelijke hbo-vestiging, dicht op de huid van het mbo.

Het gaat er niet om zo veel mogelijk Ad's daar te vestigen, zoals nu bijvoorbeeld gebeurd is in Roosendaal en Amersfoort, maar juist om selectief te werk te gaan, mede om massa te hebben voor de doorlopende leerlijnen. Er kan doelgericht worden samengewerkt, en ook controleerbaar.

Hieronder geven we puntsgewijs meer onderbouwing. Nog niet alle aspecten genoemd en uitgewerkt, maar het gaat om het raamwerk.

3 Voorstel verder uitgewerkt

Het betreft dus het gaan aanbieden als hbo in een regio van Ad-opleidingen, op een (van de) mbo-locatie(s), gebaseerd op de betekenis van het traject mbo4-Ad voor de regionale economie en maatschappij. De volgende gedachten kunnen hierbij worden meegenomen.

- Het uitgangspunt is te zoeken naar Ad-opleidingen die in een regio voortbouwen op krachtige mbo-4-kwalificaties, met voldoende massa voor de doorstroom vanuit het mbo naar het hbo. Het kan daarbij zo zijn dat er (ook) nieuwe Ad-opleidingen worden ontwikkeld, op basis van die situatie, door de betrokken hogescholen.
- Deze Ad-opleidingen kunnen door verschillende hogescholen worden aangeboden, maar met het oog op de bundeling ervan in de regio, wordt een vorm van (juridische) samenwerking gehanteerd. Dat betekent ook dat men elkaar niet beconcurrereert als hogescholen maar juist beziet in welke sectoren een hogeschool de meeste expertise in huis heeft.
- In de regio wordt een hbo-locatie opgezet bij een ROC dan wel bij een van de ROC's, die centraal aanwezig is. Het gaat dan niet om het gebruikmaken van de wettelijke mogelijkheid een deel van een Ad-opleiding op een mbo-locatie te verzorgen, maar om een eigen hbo-vestiging op het terrein van het ROC ('campus-vestiging') te hebben.
- Het betreft Ad-opleidingen die doorlopen vanuit mbo-4-kwalificaties, binnen de regio. Voor andere Ad-opleidingen kunnen mbo'ers naar een hbo-vestiging elders gaan of naar een reeds bestaand 'Professional Associate College (Associate Academy)'.
- Voor deze constructie is een eigen regelgeving nodig, gebaseerd op de WHW, in samenhang met het vaststellen van de doelmatigheid van de (nieuwe) Ad-opleidingen. Hierbij zal heel goed moeten worden gekeken naar de financiering.
- De betrokken mbo- en hbo-instellingen dienen hiervoor een specifieke samenwerkingsovereenkomst te sluiten, deel uitmakend van de wijze waarop het hbo de eindverantwoordelijkheid rond de kwaliteit kan waarborgen.

4 Nader onderzoek en verdere mogelijkheden

Met de groei van het aantal Ad-opleidingen en de sterker wordende aandacht voor de regionale Ad-vestigingen moet het haalbaar zijn om de overheid het initiatief te laten nemen, teneinde een landelijke werkgroep te vragen het bovenstaande voorstel verder uit te werken. Het is eigenlijk niets anders dan het voortbouwen op wat er toch al kan, mag en gebeurt in de praktijk.

Zonder daar verder op in te gaan, toch nog een paar zaken die hierbij ook aandacht kunnen krijgen:

- Er kunnen mogelijkheden komen voor het hebben van een nieuwe variant in het hbo, voor de Ad, die lijkt op hetgeen in ons mbo de BBL-route is en wat in andere landen het Higher Apprenticeship is, op niveau 5. Daarmee zijn juist werkenden in een regio gebaat.
- Het werken met certificaten is in opkomst. De regionale combinatie mbo-hbo kan, ook denkende aan de derde leerweg in het mbo, een privaat aanbod ontwikkelen met eenheden die tot het traject mbo4-Ad behoren.
- Als bij dit alles blijkt dat de betreffende studenten met de Ad vooral aan het werk (kunnen) gaan, is het met de invoering van het NLQF in 2023 in gedachten verstandig na te gaan of er kwalificaties op niveau 6 kunnen worden ontwikkeld. Deze zijn door Ad-alumni te volgen op de locatie die bij het voorstel gaat ontstaan.

Prima, voldoende te doen...